

## МЕТОДИ ТА ПРИНЦИПИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ ДЛЯ ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

**Вступ.** Розбудова економіки України на основі інноваційно-інвестиційної моделі значною мірою залежить від ефективності управління корпоративним сектором, котрий відіграє провідну роль у національній економіці. В Україні відбувається активний процес становлення корпоративного сектору економіки, створюється потужний комплекс акціонерних товариств і корпорацій. Досвід розвинутих країн показує, що розвиток корпоративного сектору сприяє концентрації капіталу та інвестуванню його у напрямках, які забезпечують продуктивність та конкурентоспроможність підприємств на світових і національних ринках, пом'якшують протиріччя між працею і капіталом, сприяють демократизації економіки, формуванню корпоративної культури, вирішенню соціальних проблем в країнах, стабільності середнього класу. В Україні переваги корпоративної форми власності реалізуються недостатньо.

Проблеми підвищення ефективності діяльності АТ завжди привертала увагу вчених, які намагались зробити певний внесок у їх вирішення. Вагомим внеском у розвиток теоретичних основ корпоративного управління стали праці таких зарубіжних та вітчизняних учених: М. Аоки, Л. Абалкіна, В. Беседіна, І. Бондар, Ю. Вінслава, А. Володіна, В. Геєця, В. Голікова, Н. Глусь, Б. Губського, Л. Довгань, П. Друкера, В. Євтушевського, А. Жуплева, О. Кібенко, В. Корнєєва, Г. Назарової, О. Рудченка, В. Пастухової, М. Портера, Дж. Саллівона, Л. Федулової, М. Чумаченка, У. Шарпа, В. Шеїна, М. Якубовського та інших.

Необхідність та актуальність вирішення проблем підвищення ефективності функціонування АТ, формування та функціонування ефективної корпоративної моделі, яка найкраще відповідає цілям максимізації прибутку і ринкової вартості АТ, примноженню капіталу, підвищенню конкурентоспроможності, зумовили вибір теми даної роботи.

**Постановка задачі.** Метою дослідження є розроблення теоретичних і методичних положень та практичних рекомендацій щодо корпоративного управління в будівельній галузі України для паливно-енергетичного комплексу.

Для досягнення поставленої мети в роботі вирішувались такі завдання:

- узагальнити базові положення корпоративного управління;
- виявити особливості національного інституціонального середовища на макро-, мезо- та мікроекономічному рівні;
- виконати аналіз практики здійснення процесів формування та ефективного функціонування корпоративного управління акціонерного товариства ВАТ ПТЕМ;
- визначити напрями та розробити рекомендації щодо вдосконалення процесів формування корпоративного управління АТ;

Об'єктом дослідження є процеси корпоративного управління ВАТ ПТЕМ, а його предметом – теоретичні, методичні та практичні питання формування корпоративного управління АТ.

**Методологія.** Теоретико-методологічну основу роботи становить сукупність загальнонаукових і спеціальних принципів та положень, методів і прийомів наукового дослідження, використання яких зумовлено поставленими метою і завданнями. У роботі використано: методи логіки, діалектики, системного підходу, історико-економічного аналізу – у процесі встановлення закономірностей формування моделей корпоративного управління АТ та інституціонального середовища України; методи порівняльного аналізу й синтезу, економіко-статистичного аналізу – в ході збору, оброблення, компонування інформації для встановлення подібностей або відмінностей у процесах розвитку корпоративного управління АТ та інститутів в Україні; метод анкетування і експертних оцінок – для впорядкування даних у процесі виявлення пріоритетності та значущості інституціональних факторів корпоративного управління; методи фінансового та кореляційно-регресивного аналізу – для визначення і порівняння ефективності корпоративного управління на рівні АТ; методи нечіткої логіки та статистичного аналізу.

**Результати дослідження.** У роботі досліджується сутність та роль корпоративного управління, його принципів та базових моделей, а також визначено взаємозв'язок елементів цих моделей.

Визначена сутність інституціонального середовища української моделі корпоративного управління та його вплив на ефективне функціонування корпоративних структур в будівельній галузі.

Вивчення розроблених у теорії та практиці методів оцінювання ефективності корпоративного управління дозволило констатувати наявність двох концептуальних підходів до його оцінювання: 1) якісних методик, які є неформалізованими і дозволяють порівнювати умови розвитку корпоративного управління в різних моделях; 2) кількісних методик, що ґрунтуються на аналізі господарської діяльності АТ. Порівняльний аналіз зазначених концептуальних підходів дозволив зробити висновки про необхідність розробки методичних підходів до оцінювання ефективності корпоративного управління АТ залежно від умов розвиненості корпоративного середовища України. Використовуючи світовий досвід оцінки

ефективності корпоративного управління за умови розвинутого інституціонального середовища доцільним визнається застосування методики, в основу якої покладено механізм ринкової оцінки вартості АТ.

Обґрунтовано необхідність оцінювання ефективності корпоративного управління АТ з метою подальшого поліпшення діяльності АТ і конкурентоспроможності галузей економіки України. Також запропоновано методику оцінювання ефективності функціонування корпоративного управління будівельно-монтажного підприємства ВАТ ПТЕМ. Пропонується для розроблення стратегічних планів розвитку АТ визначати ефективність корпоративного управління за методикою, в основу якої покладено механізм ринкової оцінки вартості АТ, що передбачає визначення взаємозв'язку між ринковою вартістю і фінансовими показниками АТ. Дана методика дасть змогу вирішити питання щодо забезпечення корпоративного управління АТ у короткостроковому і довгостроковому періодах.

Робота спрямована на вирішення важливої проблеми – удосконалення корпоративного управління АТ. У ній наведено теоретичне узагальнення і запропоновано нове вирішення проблеми забезпечення ефективності корпоративного управління.

**Висновки.** Наукова новизна дослідження полягає в таких основних положеннях:

- розроблено методичні рекомендації щодо формування моделей корпоративного управління для будівельного комплексу на основі ВАТ ПТЕМ;
- удосконалено методику оцінювання ефективності корпоративного управління із застосуванням економічних критеріїв та з урахуванням взаємозв'язку між ринковою вартістю і фінансовими показниками АТ (зокрема, доходом (виручкою) від реалізації продукції, власним капіталом тощо), що дозволяє розробити комплекс заходів щодо підвищення ефективності корпоративного управління в короткостроковому і довгостроковому періодах;

Практичне значення одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретико-методологічних положень, які доведено до рівня конкретних механізмів, заходів та практичних рекомендацій та які були використані для підвищення ефективності корпоративного управління ВАТ ПТЕМ.

#### Література:

1. Довгань Л. Є., Пастухова В. В., Савчук Л. М. Управління корпораціями. – К.: ІВЦ «Видавництво „Політехніка”», 2004. – 236 с.
2. Євтушевський В. А. Основи корпоративного управління: Навч. посіб. – К.: Знання-Прес, 2002. – 317 с.
3. Задихайло Д. В., Кібенко О. Р., Назарова Г. В. Корпоративне управління: Навч. посіб. – Х.: Експонада, 2003. – 688 с.
4. Назарова Г. В. Організаційні структури управління корпораціями: Монографія. – Х.: ВД «Інжек», 2004. – 420 с.
5. Поважный А. С. Проблемы управления и организации деятельности акционерных обществ в Украине. – 2-е изд., перераб. и доп. – Донецк: ИЭП НАН Украины, 2002. – 298 с.
6. Козаченко А. В., Воронкова А. Э., Коренев Э. Н. Основы корпоративного управления. – Луганск: ВНУ, 2001. – 480 с.
7. Міжнародні національні стандарти корпоративного управління (збірник кодексів та принципів): Проект «Корпоративний розвиток в Україні». – К.: МФК, 2003. – 247 с.